

Recept na těstoviny, a to do fialova

V poslední době se snažím těstoviny zpracovávat různými způsoby, nejen s rajským protlakem nebo kečupem a jako šunkafleky. Vnímám, že to je trend poslední doby a já jsem se jen nechala ovlivnit. Vydávají se různé časopisy s těstovinovými recepty, můžeme si koupit instantní těstovinové výrobky mnoha chutí. Jeden ze způsobů úpravy těstovin vám dnes nabídnu. Získala jsem ho na již zmiňovaných stránkách teletextu.

Pro 4 osoby potřebujeme 300 g špaget, 320 g sterilované červené řepy, 6 stroužků česneku, 1 lžičku strouhaného křenu, 20 g tuku, 1 dl mléka, 2 sýry Imperial a sůl.

Špagety uvaříme v osolené vodě. Řepu necháme okapat a česnek utřeme se solí. Na pánvi rozpustíme tuk, přidáme řepu a česnek. Za stálého míchání prohřejeme a přimícháme špagety. Do misky dáme Imperial, přidáme ohřáté mléko a křen a vidličkou rozšleháme. Sýrem s křenem zdobíme špagety. Jednou jsem takto upravené špagety uvařila svým kolegům v práci. Zbyl jich malý pekáček. Kolegyně druhý den těstoviny zapekla. Musím říct, že tím získaly, byly opravdu výborné.

A tak se nebojte, experimentujte a posílejte svoje recepty.

P.S: Vyřizuji pozdrav od br. Štulce, který se stará o maminku a nemá tedy možnost chodit do sboru. Vedle článku, který najdete na jiném místě tohoto dopisu, poslal i krátký recept na švédskou hořčicovou omáčku, která se hodí nejvíce k rybám.

Omáčka vznikne smícháním 3 lžic obyčejné hořčice, lžice octa, 3 lžic oleje, cukru podle chuti a lžice nasekaného kopru, lépe sterilovaného (při použití sterilovaného je dobré dát méně octa).

Marie Ortová

Vydává
Sbor Českobratrské církve evangelické
Praha 10, Vršovice, Tulska 1
Tel.: (02) 72734010
e-mail: evang10vrs@atlas.cz
Odpovědný redaktor: Ing. Jiří Ort

Milí přátelé,

trochu opožděně, ale přesto, bych vám všem popřál všechno dobré do nového roku. Aby se vám vše dařilo, aby vazby vztahů byly pevné – a tam, kde se už porušili, aby tu byla útěcha a povzbuzení pro vztahy nové. Beze strachu a sevřenosti. Aby se bolest utišila tam, kde ji cítíte, aby naděje převládla nad beznadějí. „Prosím, aby vám Bůh našeho Pána Ježíše Krista, Otec slávy, dal ducha moudrosti a zjevení, abyste ho poznali a osvětleným vnitřním zrakem viděli, k jaké naději vás povolal, jak bohaté a slavné je vaše dědictví v jeho svatém lidu a jak nesmírně veliký je ve své moci k nám, kteří věříme.“ (Ef. 1,17-19) Tak to napsal svým blízkým autor epístoly do Efezu. A mě se to líbí – je to velké povzbuzení pro život. Je v tom naděje, je v tom očekávání zázraků pro život každého z nás.

Vzpomněl jsem si na to, když jsme na biblické hodině pročítali text o tom, jak Ježíš uzdravil slepého člověka (J 9). Vzpomněl jsem si na to, když jsme smutně četli příběh, ve kterém hluboce věřící lidé, lidé, kteří byli přesvědčeni, že spojují svoji naději s Boží mocí, najednou stáli před zázrakem nového rozměru života svého bližního a nedovedli se z něj radovat, protože nezapadl do jejich představ. Ten milostivý a mocný Bůh, ve kterého tak doufali, byl milostivější a mocnější než čekali – a tak raději Jeho zázrak pomoci odmítli a převrátili radost ve zlobu. Uzdraveného vyhnali.

Je nám z toho smutno, lekáme se, jestli se tu nedíváme do zrcadla a zároveň nám tento příběh z Janova evangelia otevírá stejnou naději, kterou nám přeje epístola do Efezu. Jistotu, že Boží zázraky patří i do našeho života a že se jich nemusíme lekat, ale naopak se z nich máme těšit. Že nás nemusí znervózňovat, že nezapadají do našich myšlenkových a životních schémat, ale může nás to naplňovat radostí.

V celém příštím roce nás „čeká mnoho nečekaného“. Jsem tak trochu konzervativní a po pravdě se toho nečekaného spíš obávám. Jak jen to všechno zvládnou? Vždyť na to nejsem dost vyzbrojen! Ale oba naše texty mě i nás všechny ujišťují – těšte se! Právě v setkáních lidí, právě ve vzájemném poznávání, právě ve smutku nebo radosti, které spolu lidé sdílejí, i v odpočinku a vzpomínání a těšení, které smíme sdílet, i v neporozumění a třeba i v trapasech – v tom všem, v lid-

Polovíkend pro konfirmandy a mladší mládež „Po stopách mistra Jana a Prokopa (nejen) Holého“

Sraz byl ve Smíchovském sboru v 16:00. V prostorách, kde jsme byli, se nacházel i ping-pongový stůl a šipky. Tak jsem byl mile překvapen a hned jsme hráli ping-pong a házeli šipkami. Poté jsme svačili, byli provedeni po Smíchovském kostele a Mikuláš Vymětal nám připravil test na dobu kolem Husa. Pak jsme jeli do komunitního centra sv. Prokopa, kde byla eumenická bohoslužba. Po bohoslužbách bylo i pohoštění, takže večere, která následovala ve smíchovském kostele byla vlastně druhá. Po večeri se zase hrál ping-pong a zabodávaly se šipky do terče. Byla nám ponechána volnost v čase, kdy budeme chtít jít spát. Večer odjízďelo i několik lidí na noc domů. Druhý den ráno se vstávalo asi v 8:00, což se mi zdá příjemné, ale byly i názo-ry, že je to moc brzo. Po snídani byly dílny. Manuální, kterou vedl Mikuláš a vyráběly se v ní šipy, divadelní, kterou vedl Kuba (brácha) a kde se hrál konec Jana Roháče, hudební, kterou vedl Vojta Máca a kde se zpívalo Ktož sú boží bojovníci a živého obrazu, kterou vedla Bětko Trusinová a kde byly hlavní body života Jana Husa. Během dílen se střídalo i z luků. Poté jsme se sballili a vyšli ven. Po cestě na Synodní radu (kde nás čekal oběd) jsme plnili na Karlově mostě první úkol hry po Starém Městě pražském. Ještě jsme se zastavili v Betlémské kapli, kde na nás čekal Petr Firbas, který nám v ní udělal

přednášku o Husovi a jeho předchůdcích. Odtud jsme se odebrali na Synodní radu, kde jsme poběhávali a popovídali. Když nastal čas, odešli jsme na Staroměstské náměstí, kde jsme doplnili všechny úkoly a došli do kostela sv. Martina ve Zdi a tam jsme ještě našli, kdo na nás shlíží ze střechy kostela. Uvnitř na nás čekal Mikuláš s teplým čajem a vyhodnotili jsme hru i celý polovíkend. Tak tahle událost se odehrála 19.-20.1.

Daniel Ort

O čase

Jsem doma v pokoji v tichu sám
jen staré hodiny tikají
vteřiny do věků padají
a já je v duchu počítám.

Klidně a pomalu plyne čas
Zvolna tak mine hodina
minulost přijme ji do klína
zvučně ji odbíjí strojku hlas.

Soumrak kraj zastínil, skončil den
Jen čas, ten bez konce půjde dál
I když snad mnohý by si to přál
nemůže býti zastaven.

Tak přejdou roky, staletí ...
Co dnes jsem tady vskutku žil
jaký snad budu a jaký jsem byl
až do věčnosti zaletí.

Jiřina Adamcová

akt stvoření nám, kteří jsme součástí vesmíru, jeví jako spjitý proces, který stále ještě probíhá a který bude pokračovat dokud nedosáhne svého cíle. Přírodní vědy tedy studují akt stvoření, jak se rozvíjí v rozměru našeho času. (Nejsem si jistý, že tuto myšlenku Teilhard vyjadřuje takto explicitně. Z jeho textů ale jasně vyplývá). V systému Teilhardových myšlenek proto nemůže existovat jakýkoliv rozpor mezi vírou ve stvoření a tím, co nám o dosavadním vývoji vesmíru i života říkají přírodní vědy. Přírodní vědy jenom ukazují, jak se stvoření uskutečňuje. Z Teilhardových myšlenek pro nás vyplývá i jeden důležitý závěr: My sami jsme nejen svědky stvoření, ale jsme také jeho aktivními účastníky. Svým konáním můžeme stvoření napomáhat, nebo je naopak můžeme mařit. To dává našim skutkům závažnost a našemu životu smysl.

Tímto textem bych rád upozornil na Teilhardovo dílo. Teilhard se nezabýval jen otázkou stvoření, jeho dílo je mnohem širší a bohatší a stojí zato se s ním seznámit. V českém překladu u nás zatím vyšlo: 1. *Místo člověka v přírodě*, Svoboda, Praha 1967, 2. *Chuť žít*, Vyšehrad, Praha 1970, 3. *Vesmír a lidstvo*, Vyšehrad, Praha 1990, 4. *Jak věřím*, Vyšehrad, Praha 1997.

Jakub Jan Štulc

Která kniha vás v poslední době zaujala a proč?

Tak zněla jedna z otázek při písemné práci v zimní škole v Poličce. Naše čtenáře bude jistě zajímat, jak tyto odpovědi mladých studentů, učitelů, učňů a hlavně venkovské mládeže vyzněly.

Čtyři přátelé z devadesáti napsali, že na čtení nějaké knihy neměli čas, kterážto výmluva nebyla přijata. Mladý evangelík musí si umět nalézt chvilku ke čtení, i když má sebe více práce! Několik sdruženčů nebylo tak přímých a tak uvedli docela zřejmě knihu, která jim nejdříve napadla. Většinou to odnesli z pochopitelných příčin Karafiátovi Broučci. Jeden hlásil, že ho zajímá poněvíc učebnice němčiny, poněvadž z ní propadá. Někteří napsali titulky knih, ke kterým, jak bylo vidět z následujícího rozboru, neměli žádného vnitřního vztahu, jiným se nejvíce líbila kniha, kterou četli společně ve Sdružení.

Nejvíce hlasů (7) dostaly Hovory s T.G.M., za nimi následuje pětí hlasy Čapková První parta, o jeden hlas méně má Mašinová: Hořící sloup a s třemi hlasy vychází Schweitzer: Lidé v pralesích. Dvakrát se vrací více knih: Masaryk: Světová revoluce, Jirásek: Temno, Řezníček: Ve věži smrti a Pujmanová: Lidé na křížovatce. Všecky další knihy jsou jmenovány jen jednou a jejich seznam je očividně pestrý. Je uváděna např. kniha Přísloví z bible, Nováková: Děti čistého živého, Vančura: Pekař Marhoul nebo Novotného Biblický slovník.

Bratrstvo č. 6, únor 1938

ském životě, nás čekají Boží zázraky. Protože do tohoto života přišel Ježíš z Nazareta. Stačí se tomuto zázraku nebránit a učit se ho přijímat.

„Prosím, aby vám Bůh našeho Pána Ježíše Krista, Otec slávy, dal ducha moudrosti a zjevení, abyste ho poznali a osvíceným vnitřním zrakem viděli, k jaké naději vás povolal, jak bohaté a slavné je vaše dědictví v jeho svatém lidu a jak nesmírně veliký je ve své moci k nám, kteří věříme.“

Jiří Ort

Český bratr, Kostnické jiskry, Bratrstvo, Protestant...?

V závěru roku chceme upozornit na odběr církevního tisku v našem sboru. Předplatné uvádíme v cenách letošního roku. Žádná redakce zatím změnu neohlásila.

Český bratr	Kč 240,-
Bratrstvo	Kč 180,-
Kostnické jiskry	Kč 440,-
Protestant	Kč 100,-
Křesťanská revue	Kč 230,- (důchodci Kč 160,-)

Většina současných odběratelů již potvrdila zájem na příští rok. Některých se budeme ještě ptát. Byli bychom rádi, kdybychom udrželi alespoň dosavadní počet odebíraných výtisků. Většinou každý rok někdo ubude, a to z důvodu odstěhování či úmrtí, a tak bychom i pro příští rok potřebovali u některých titulů najít místo nich nové předplatitele. Doporučujeme zejména časopis Český bratr, který v posledních letech zaznamenal výrazné zvýšení úrovně. Zdá se nám, že by mohl být větší zájem o církevní tisk u střední generace. Také málo lidí z mládeže odebírá Bratrstvo, časopis svým obsahem mladým přímo určený. Těšíme se, že zejména ti z Vás, kteří zatím církevní tisk nesledovali, ale navštěvují naše shromáždění, se nakonec stanou novými pravidelnými čtenáři některého z nabízených titulů. Podrobnější informace rádi poskytneme.

J. a E. Veberovi

Mít Jubalovu harfu a Miriamin hlas...

V našich bohoslužbách má společný zpěv velmi důležité místo a rozhodně není jejich méněcennou složkou. Však také každý kazatel při výběru písní k textu kázání a biblickému čtení přihlíží pozorně k jejich obsahu. Uspodňuje mu to uspořádání písní v Evangelickém zpěvníku a Dodatcích a případně použití koncordancí k nim. Jen abychom my zpívali vroucně a s chutí a vnímali texty písní.

Ve starém Izraeli se zpívalo nejčastěji za doprovodu nástrojů tehdejší doby. Bylo to při různých profánních příležitostech (např. oslavy vítězství, nastolení panovníka, svátky). Kultovních písní bylo asi méně, ale od kralování Davida se podstatně rozmnožily. Byly to hymny k Boží oslavě, děkované chvalozpěvy, nebo i žalozpěvy vzniklé v úzkosti a sevření duše.

I v novozákonních textech nacházíme zmínky o písních: Ko 3,16; Ef 5,19. V dopise Timoteovi (Tim 3,16) cituje Pavel fragment staré křesťanské písně. Pán Ježíš a jeho učedníci zpívali chvalozpěvy (Mt 26,30). Křesťanská píseň prodělala dlouhý vývoj, nyní je pevnou součástí kultu a bohoslužby bez zpěvu si nedovedeme představit.

Díky pečlivě vedené statistice našeho bratra faráře máme k dis-

pozici přehled našeho zpívání při nedělních bohoslužbách. Náš Evangelický zpěvník má celkem 586 písní, při čemž prvních 150 tvoří úplný žaltář, většinou s nápěvy ženevského původu (L. Bourgeois aj.). Některé nápěvy nám znějí velmi cize a nezvykle a nezískaly popularitu. Za několik posledních let jsme zpívali celkem 83 žalmů, z toho 22 jen jednou. Je zajímavé, že do nového zpěvníku Francouzské reformované církve (Arc en ciel) bylo z celkového počtu žalmů zařazeno pouze 60.

Ze zbývajících 436 písní jsme jich použili zatím pouze 287, tj. 66%. Některé jsme ovšem zpívali jen jednou, jiné třeba i 30x. A to nemluvím o těch, které jsou zařazeny na začátku bohoslužeb mezi pozdravem a introitem. Při tom mnohé další jsou nám známé, některé zpívala v mládí starší generace, jiné zase jsou nově komponovány.

Dodatek k EZ má celkem 103 písní s čísly 601 - 703, které jsou uspořádány podle stejného klíče jako písně vlastního EZ. Z tohoto souboru jsme zatím použili 62 písní, ale rozhodně je třeba se další naučit. Mají většinou pozorně vybrané přístupné melodie i texty.

Použití zpěvníku Svitá je také

kové otázky? A stále nás to zneklidňuje. Co oko nevidalo, ucho neslychalo, to připravil Bůh těm, kteří ho milují. Naděje je věčná. Bůh je láska, Bůh si nás zamiloval a stále nás o tom ujišťuje. Naše všelijaké představy nemohou skutečnost postihnout, ale ve víře v Ježíše Krista, který je ta Cesta i Pravda i Život, můžeme mít tu pravou jistotu. Bůh, který tento svět stvořil a obětoval za nás i svého Syna, své Slovo nezruší.

Jiřina Adamcová

Stvoření a evoluce

Před časem se Američané dohadovali o tom, jak má být zákům na amerických školách vykládán původ člověka, a nedávno o stejné věci diskutovali v Polsku. Spor mezi zastánci stvoření a zastánci evoluce je zřejmě stále živý. Stvoření a evoluce jsou dva pohledy na svět, které se podle obecného názoru navzájem vylučují. Proč je víra ve stvoření pro křesťany tak důležitá a proč se zdá tak obtížné ji sloučit s vědeckými poznatky o vzniku a vývoji vesmíru a o původu člověka?

Myslím, že důležitost biblického mýtu o stvoření spočívá v tom, že odpovídá na otázku po smyslu naší existence. Mýtus o stvoření v podstatě říká, že vesmír nevznikl jen nějakým seskupením náhod ale byl vytvořen s určitým záměrem či cílem. Tušení takového záměru dává našemu životu smysl a našemu snažení směr. Tato výpověď je zcela nadčasová. Kromě toho mýtus o stvoření předkládá zřejmě zcela dobovou představu o tom, jak vznikl svět. V době vzniku biblického mýtu chyběly téměř jakékoliv přírodovědné znalosti a Stvořitel tedy mohl mít zcela volnou ruku, jak svůj záměr uskutečnit (autor biblického mýtu měl naprostou volnost, jak myšlenku Stvoření vyjádřit). Otázkami, jak se vyvíjel vesmír a jak se na zemi vyvíjel život, se však od té doby lidé neustále zabývali a již několik století jsou tyto otázky předmětem zájmu přírodních věd. S přibývajícimi přírodovědnými poznatky se však prostor pro působení Stvořitele postupně zužoval a nyní z něj již mnoho nezbyvá. Z toho zřejmě vychází pocit neslučitelnosti vědy s vírou ve stvoření. Mnoho křesťanů se asi proto vrací k mýtu o stvoření a přijímají jej jako přírodovědnou či historickou informaci. Jiní možná celou věc raději ignorují.

Otázkou evoluce a stvoření se v první polovině minulého století zabýval francouzský jezuita, přírodovědec-paleontolog, Pierre Teilhard de Chardin. Ve svém díle spojil víru ve stvoření s obrazem vesmíru předkládaným vědou v jeden sourodý celek. Teilhard věřil v pravdivost poznatků, které o vývoji vesmíru přináší věda. Přesto nepochyboval, že vesmír je dílem Stvořitele. Přírodovědec Teilhard mohl věřit ve stvoření proto, že na stvoření nepohlížel jako na jednorázový akt, který se uskutečnil kdysi dávno. Podle Teilharda se

Všeho do času, Pán Bůh na věky

Začala jsem chodit do školy v malém městě nedaleko od Prahy, v Mnichovicích. Naše škola, tehdy se ještě nazývala „obecná“, stála hned vedle katolického kostela, který vévodí rozlehlému náměstí a kolem něhož jsem vždy musela projít. Na čelní zdi tohoto kostela jsou umístěny zdaleka viditelné sluneční hodiny a svítí-li slunce, ukazují čas na velkých římských číslicích. Pod nimi je ozdobně napsán nahoře uvedený text „Všeho do času, Pán Bůh na věky“. Vzpomínám si, jak velice mě už tehdy tento nápis zaujal a já jsem k němu vzhlížela téměř při každé cestě do školy. Tak jsem často mohla uvažovat nad tím, co znamená, jak to vlastně je s tím časem a věčností.

Tenkrát ovšem byl čas daleko delší než dnes, například dva měsíce prázdnin byly úžasně dlouhé a školní rok k nepřečkaní. Později začalo času nějak ubývat, ale stále ho bylo ještě dost a dost. Zato dnes už mi uletí neuvěřitelným tempem a zbývá ho stále méně, že se ani nedá všechno stihnout.

S časem to není vůbec tak jednoduché, jak by se zdálo. Ve škole jsme se učili dělit čas jen na minulý, přítomný a budoucí. To ale nestačí, čas je pojem mnohotvárný, má různé vlastnosti a proměny. Může být naplněný nebo promarněný, nastávající či zkrácený, může také dozrát. Jsou časy klidné i nebezpečné, smutné, pomíjející, věčné, je čas radosti, milosti i soudu a ještě mnohé jiné. Čas je náš věrný průvodce životem. Způsob života v naší civilizaci je na čas velmi náročný, chceme-li dostat všem požadavkům moderní doby, která se stále zrychluje. A tak nemají rodiče čas na své děti, děti na rodiče, přátelé na sebe navzájem, není čas věnovat se dostatečně kultuře, přírodě, církvi, svému zdraví a vůbec všemu, co bychom rádi dělali, kdyby na to byl čas.

Z času tohoto světa byl každému z nás dán jen určitý úsek. Kež bychom uměli vážit si každé chvíle.

Evangelické bohoslužby jsme mívali v kostele Církve československé husitské. Tam zase byl nad kazatelnou nápis podle Kralické bible: „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby každý, kdo věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný“. Věčný život. Tady byl opět námět k přemýšlení. Jak asi bude vypadat? Bude to život na této zemi či v nějakém jiném časoprostoru? Představitost a fantazie se rozjížděly naplno. Vždyť nebe i země pomínou, to víme z Písma a věda to dokazuje. Bude nové nebe, nová země? A vůbec, je moje víra taková, abych měla naději na účast na věčném životě? No řekněte, kdo z vás si nekladl od mládí ta-

docela hojné a oblíbené nejen u mládeže, ale u všech generací. Je ale nutné zařazovat písně vhodné pro zpěv celého shromáždění, ty, které mají sólový charakter by mohli zkušení zpěváci zazpívat k poslechu. Také je mnoho ke zdokonalení v jejich nástrojovém doprovodu.

V současné době se pracuje již na novém zpěvníku, ale potrvá

jistě řadu let, než toto dílo bude ukončeno. Zatím tedy používáme ten dosavadní a máme stále co vybírat a nové melodie si osvojit. Také bych doporučil, abyste se některé své oblíbené písně naučili nazpaměť, protože je to krásné obohacení. Můžete si je zpívat kdekoli, třeba na chalupě, na zahradě, kdykoli jste sami.

-Joel-

Předvánoční setkání seniorů

14. prosince se k předvánočnímu setkání u stolu plného dobrot (chlebičky, jednohubky, cukroví i vánočka) sešlo 17 seniorů. Farář Jiří Ort přečetl biblický vánoční text a připojil krátký komentář.

Sestra Postřihačová nás svým vyprávěním přenesla do vánoční doby našeho dětství, kdy jsme zachumláni do pokrývek seděli na saních a za cinkání zvonků projížděli zasněženou krajinou. Vánoční dobu nám zpřítomnila i sestra Adamcová básní obdivuhodně přednesenou. Jiřina a Emil Vebrovi nás potěšili výběrem českých koled a skladeb od Ignáce Linka, Bohuslava Martinů a jiných.

Na nejkrásnější vánoční dárek vzpomínala sestra Postřihačová, dramatické vyprávění o splnění vytouženého přání v podobě krásného pejska pod stromečkem, příhody s pobytem psíka ve vršovickém bytě až po smutek nad rozloučením nás rozveselily i dojaly.

Vzpomněli jsme na sestru Boškovou pobývajici v mladoboleslavské nemocnici po operaci kyčelního kloubu a poslali jí vánoční přání. S radostí jsme přivítali novou seniorku, nevidící sestru Vránovou. Přišla mezi nás bohužel až se značným opožděním, protože její syn, který ji mezi nás vezl, dlouho naše katkomby hledal.

Byli jsme pozváni na vánoční dětskou hru, která bude provedena v sobotu odpoledne a při nedělních bohoslužbách.

Joel Pokorný přečetl vánoční příběh z knihy T. Vinaye Slunce vychází na jihu. Příběh italského valdenského faráře, jednoho ze zakladatelů Agape, který chtěl ve vánoční době s bratry vyhledat a obdarovat tři nejchudší mezi chudými na Sicílii.

Setkání bylo příjemným úvodem do vánočního období. S přáním dobře prožitých Vánoc jsme se rozešli do svých domovů.

Jana Růžičková

AMOS OZ - JAK VYLÉČIT FANATIKA

Mikuláš Vymětal (recenze)

Paseka, Praha a Litomyšl 2006, 75 stran

Amos Oz (1939), izraelský prozaik a publicista, je angažován také v izraelském mírovém hnutí. Jeho články publikují nejen izraelské, evropské a americké, nýbrž občas i arabské noviny. Sborníček osmerkového formátu „Jak vyléčit fanatika“ obsahuje kromě dvou Ozových přednášek: „Mezi dvěma právy“ (s.6–37) a „Jak vyléčit fanatika“ (s.40–71) také stručné Postscriptum k „Ženevské dohodě“ (s.72–75) o možných následcích plánu řešení blízkovýchodního konfliktu, dohodnutého mezi izraelskou opozicí a palestinskými představiteli v Ženevě 1.12.2003. Zatímco Ženevská dohoda se díky historickému vývoji – stažení Izraele z pásma Gazy a následné eskalaci konfliktu – již jeví jako dokument s hodnotou pouze historickou, obě přednášky představují velmi zajímavý a nadčasový pohled na věc. „Mezi dvěma právy“ líčí autorovo hodnocení blízkovýchodního sporu. Vidí v něm „spor mezi dvěma oběťmi, oběťmi týchž utlačovatelů“ (s.17), kterými byli Evropané, kteří na jednu stranu kolonizovali, vykořisťovali a podrobili si arabský svět, na druhou stranu se dopustili diskriminace Židů, pronásledovali je a nakonec se je pokusili masově vyvraždit. Obě strany ovšem v těch druhých nevidí společné oběti, nýbrž pokra-

čovatele svých utlačovatelů. Řešení sporu vidí autor jako oboustranně bolestivou záležitost – přirovnává ho k rozvodu a k amputaci, přičemž se obě strany zřeknou části svých nezadatelných nároků – Izrael části své historické vlasti, velkého Izraele a Palestina části své historické vlasti, velké Palestiny. Izrael umožní vznik státu Palestina a bude se podílet i na řešení problematiky palestinských uprchlíků, aby tak všichni, kdo nemají domov, práci a pas, se jich dočkali (ovšem ne v Izraeli, ale v palestinském státu!). Palestina zato uzná stát Izrael, zřekne se nároku na jeho území a bude se podílet na řešení situace palestinských uprchlíků.

Čím k tomuto řešení mohou přispět Evropané? Tím, že přestanou napomínat jako viktoriánská vychovatelka tu jednu, tu druhou stranu slovy: „Že se nestydíte!“ a oběma pacientům nabídnou alespoň trochu pomoci či soucitu. „Nemusíte se už ani rozhodnout, zda podpořit Izrael, či Palestinu. Jen je třeba podpořit mír.“ (s.37)

„Jak vyléčit fanatika?“ Oz v této druhé přednášce hraje na podstatně vtipnější notu: Nejprve analyzuje, kdo je to fanatik, a poté navrhuje léčbu. Fanatismus vidí Oz jako protiklad pragmatismu, pluralismu a snášenlivosti, který staví

pravdu a spravedlnost před hodnotu lidského života. Fanatismus vyrůstá z konformity, uniformity a také z kultu osobnosti, idealizace politických a náboženských vůdců a projevuje se především snahou měnit ostatní i proti jejich vůli. Fanatiky vidí autor na všech stranách: „Fanatismus se už po staletí rodí z nekompromisního přesvědčení o vlastní pravdě.“ (s.51) ... „Nemyslím teď jen na nejběžnější projevy fundamentalismu a ortodoxie a na fanatiky, jaké vídáme v televizi, na hysterické davy vyhrožující kamerám zaťatými pěstmi a vykřikující hesla neznámými jazyky. Fanatismus se projevuje i nenápadnějšími, civilizovanějšími způsoby, které najdeme všude kolem a nejspíš i sami u sebe. Jen vzpomeňme na ony zapřísáhlé protikuřácké aktivisty, kteří by Vás byli schopni upálit zaživa, kdybyste si v jejich přítomnosti zapálili! Na vegetariány, kteří by vás zaživa snědli za to, že jíte maso! Ba i na některé mé pacifistické kolegy z izraelského mírového hnutí, kteří by mě byli schopni vpálit kulku do hlavy jen proto, že mám trochu odlišný názor na to, jak dosáhnout míru s Palestinci“ (s.50-51). ... Jako řešení problému fanatismu navrhuje autor dvojí: Jednak vnímat druhé jako poloostrovy, s námi částečně propojené a částečně na nás nezávislé – a za druhé posílit smyslu pro humor: „A pokud se domluvíme, že mě nebudete brát tak docela vážně, povím vám, že

jsem – alespoň zásadně – na lék proti fanatismu už přišel. Je jím smysl pro humor. Ještě jsem v životě nepotkal fanatika se smyslem pro humor, a naopak, nikdy jsem nebyl svědkem toho, že by se člověk tímto smyslem obdařený fanatikem stal, pokud jej předtím nepozbyl. Fanatici se často vyznačují sarkasmem a někteří mají výrazný smysl právě pro něj, nikoliv však pro humor. Ten totiž vyžaduje, abychom se dokázali zasmát sami sobě. Je výrazem smyslu pro relativitu, schopnosti vidět se očima druhých a uvědomit si, že bez ohledu na to, jak jsme ctnostní a spravedliví a jak strašně nám snad bylo ublíženo, má náš život i svou směšnou stránku. Dalo by se říct, že čím jsme ctnostnější, tím směšnějšími se stáváme.“ (s.64-65).

Mediální pohled na události na Blízkém Východě se soustředí především na líčení násilí a utrpení. Tento pohled ovšem ohrožuje diváka tím, že u něj budí falešnou sentimentalitu z pocitu nezlepšitelnosti situace a také jistý druh fanatismu z pocitu povýšenosti nad jednotlivé účastníky blízkovýchodního sporu. Jako jistý protilek proti těmto dojmům lze proto doporučit knihu autora, který v Izraeli žije, bojoval ve dvou jeho válkách (což ovšem představuje jeho nejotřesnější životní zážitky) a má na situaci kolem sebe přímočarý a jasnou zřivý pohled, který vyjadřuje neotřelým a vtipným způsobem.